

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ S. H.**, bývajúcej v Š., **2/ J. F.**, bývajúcej v Š., **3/ I. H.**, bývajúceho v K., **4/ P. H.**, bývajúceho v Š., **5/ F. H.**, bývajúceho v N., **6/ V. H.**, bývajúceho v N., **7/ K. H.**, bývajúcej v Š., zastúpených JUDr. J. T., advokátkou so sídlom v B., proti odporcovi **Z., s.r.o.** so sídlom v B., IČO: X., zastúpenému advokátskou kanceláriou R., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., **o určenie rozsahu dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18 C 233/2003, o dovolaní navrhovateľov 1/ až 7/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 14. decembra 2011 sp. zn. 5 Co 108/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a.**

Navrhovatelia 1/ až 7/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť odporcovi do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania 1 556,83 € na účet advokátskej kancelárie R., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., ktorý je vedený v U., a.s. pod č. X..

O d ô v o d n e n i e

Navrhovatelia sa v konaní domáhali určenia, že nehnuteľnosti v katastrálnom území C., ktoré sú na geometrickom pláne č. X. z 26. februára 2010 vyhotovenom G., s.r.o. vedené ako parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere X. m² a parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere X. m² (ďalej len sporné nehnuteľnosti”), patria: I. v podiele 1/2 do dedičstva po K. H., ktorá zomrela X., II. v podiele 1/16 do dedičstva po J. H., ktorý zomrel X., a III. v podiele 1/6 do dedičstva po A.. H., ktorý zomrel X..

Okresný súd Nitra rozsudkom z 24. februára 2011 č.k. 18 C 233/2003-807 návrh zamietol. V odôvodnení uviedol, že navrhovatelia sa svojich práv domáhali určovacím návrhom, preto skúmal, či osvedčili ich naliehavý právny záujem na nimi požadovanom

určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Konštatoval, že ak v minulosti došlo zo strany štátu pri vyvlastnení k majetkovej krivde, mali sa navrhovatelia domáhať svojich práv a zmiernenia spôsobených krívd postupom podľa osobitných (reštitučných) predpisov, aplikácia ktorých má vo vzťahu k všeobecným predpisom prednosť. Pokiaľ ale túto možnosť nevyužili, nemôžu sa po uplynutí lehôt stanovených týmito osobitnými predpismi, s ktorým je spojený zánik (preklúzia) reštitučných práv, domáhať určenia (spolu)vlastníckych práv postupom podľa ustanovení všeobecnej právnej úpravy (podľa Občianskeho zákonníka). Taký postup totiž obchádza účel reštitučného zákonodarstva. Výsledkami vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa preukázané, že 11. septembra 1967 bolo vydané rozhodnutie o vyvlastnení nehnuteľností zapísaných v pozemkovej knihe vo vložke č. X. ako parcela č. X. vo výmere X. m² pre Československý štát za účelom výstavby sídliska C. II. Toto rozhodnutie sa doručovalo K. H., V. H., A. H. a J. H.. V rozhodnutí je uvedené, že vlastníkom zostáva X. m² a podľa geometrického plánu z 21. februára 1967 č. X. sa vyvlastňuje parcela vo výmere X. m². K námietke navrhovateľov, že vyvlastňovacie konanie nemá predpokladané účinky (je „neplatné“), medziiným z dôvodu, že vyvlastňovacie rozhodnutie bolo doručované K. H., ktorá však už v tom čase nežila, súd poznamenal, že napriek tomu je rozhodnutie o vyvlastnení „platné“, lebo celé dedičstvo po tejto poručiiteľke nadobudla V. H., ktorej sa rozhodnutie o vyvlastnení doručovalo. Dôvodom „neplatnosti“ vyvlastňovacieho konania nie je ani to, že navrhovateľom za predmet vyvlastnenia neboli dané náhradné pozemky. Súd mal za to, že vyvlastnenie prebehlo v súlade s právnym poriadkom platným a účinným v čase vyvlastnenia. Konštatoval, že 5. septembra 1991 bola uzatvorená hospodárska zmluva medzi Mestským úradom Nitra, zastúpeným S., š.p. ako odovzdávajúcim a Mestom Nitra ako prijímajúcim, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti. Mesto Nitra užívalo nehnuteľnosti nerušene a dobromyseľne bez toho, aby jeho držba bola niekým spochybňovaná. Na tomto skutkovom a právnom podklade súd prvého stupňa uzavrel, že Mesto Nitra sa stalo vlastníkom sporných nehnuteľností právnym titulom vydržania. Nedôvodne podaný návrh navrhovateľov preto zamietol.

Na odvolanie navrhovateľov Krajský súd v Nitre rozsudkom zo 14. decembra 2011 sp. zn. 5 Co 108/2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení uviedol, že vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že navrhovatelia neosvedčili ich naliehavý právny záujem na nimi požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Aj podľa jeho názoru je v danom prípade neprípustné uplatnenie nárokov

podľa Občianskeho zákonníka, lebo to vylučuje existencia špeciálnej právnej úpravy v reštitučných predpisoch. Ak reštitučný predpis (zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku a zákon č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov) ako predpis špeciálny (*lex specialis*) stanovil určité podmienky pre postup a uplatnenie nároku na vydanie veci, nemožno tieto zákony ignorovať, hľadať riešenie vo všeobecnom predpise (*lex generalis*) a návrhom na súde sa domáhať určenia, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Pokiaľ štát v rozhodnej dobe prevzal veci tak, ako to uviedol súd prvého stupňa, navrhovatelia mali svoj nárok uplatniť v rámci reštitučného konania. Odvolací vyslovil názor, že súd prvého stupňa sa už po zistení nedostatku naliehavého právneho záujmu navrhovateľov (§ 80 písm. c/ O.s.p.) ani nemal ďalej zaoberať okolnosťami, za ktorých došlo k vyvlastneniu, a za ktorých následne došlo k právnym úkonom zavŕšeným zápisom odporcu ako vlastníka sporných nehnuteľností do katastra. Či už nehnuteľnosti boli čiastočne vyvlastnené alebo boli štátom zabrané bez právneho dôvodu, navrhovatelia nemôžu mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení, lebo tento záujem môže byť daný zásadne iba vtedy, ak by bez navrhovaného určenia (že právny vzťah alebo právo existuje) bolo buď ohrozené právo navrhovateľov alebo by sa ich právne postavenie stalo neistým. V prípade navrhovateľov však nešlo o právny vzťah (právo) už existujúci alebo o takú situáciu, v ktorej by objektívne v už existujúcom právnom vzťahu mohli byť ohrození alebo že by pre svoje neisté postavenie mohli byť vystavení konkrétnej ujme. Konštatoval, že ich určovací návrh je motivovaný snahou obísť zmysel a účel reštitučného zákonodarstva, nie je nástrojom prevencie a v skutočnosti smeruje k narušeniu právnej istoty terajšieho vlastníka, ktorý sporné nehnuteľnosti nadobudol v dobrej viere kúpou od predchádzajúceho vlastníka. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.).

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali navrhovatelia dovolanie, v ktorom namietli, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. (nesprávnym procesným postupom súdov im bola odňatá možnosť konať) a tiež v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci) a, napokon, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd nekonal v súlade s § 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p., lebo v rozpore s týmto ustanovením vec prejednal a rozhodol bez nariadenia odvolacieho

pojednávania, i keď nariadenie pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem. Predmetom konania boli totiž pozemky pod obchodným nákupným strediskom v bezprostrednej blízkosti centra mesta, stavba na ktorých bola zriadená bez platného stavebného povolenia; takýto predmet konania „sa týka väčšieho počtu osôb a možno konštatovať, že sa dotýka všetkých občanov Mesta Nitra“. Odvolací súd odňal navrhovateľom možnosť pred súdom konať aj tým, že ignoroval ich podanie z 22. júna 2011, ktorým žiadali, aby sa súd vyjadril k „právnym otázkam zásadného právneho významu, ktoré sú relevantné pre rozhodovanie o predmetnom spore, ktoré neboli doposiaľ slovenskými súdmi riešené. Išlo o otázky: 1. Malo vyvlastnenie na základe rozhodnutia Odboru výstavby a vodného hospodárstva MsNV v Nitre z 11. septembra 1967 č. Výst. 3244/1967-Bg/Lá právne účinky? 2. Mohlo Mesto Nitra získať vlastnícke právo aj k pozemku, ktorý nebol postihnutý vyvlastnením? 3. Mohlo Mesto Nitra na základe neplatného právneho úkonu nadobudnúť vlastnícke právo (neplatná hospodárska zmluva z 5. septembra 1991)? 4. Mohlo Mesto Nitra nadobudnúť eventuálne vlastníctvo podľa právnej úpravy (zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí)? 5. Mohlo Mesto Nitra nadobudnúť vlastníctvo vydržaním?“. Odvolací súd tomuto ich návrhu nevyhovel, ničím to ale neodôvodnil. Už z tohto dôvodu je opodstatnený záver, že napadnuté rozhodnutie nemá zákonom stanovené náležitosti (§ 157 ods. 2 O.s.p.) a je nepreskúmateľné, nepresvedčivé a arbitrárne. Odvolací súd sa v rozhodnutí obmedzil na konštatovanie, že prvostupňový rozsudok je vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.) a že sa stotožňuje s jeho dôvodmi (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Tento postup bol ale vadný, lebo vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci prvostupňovým súdom. V ďalšej časti dovolania navrhovatelia konkretizovali, v čom podľa ich názoru spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších stupňov. Za nesprávne označili najmä závery súdov o zákonnosti, právnej prípustnosti, podmienkach a právnych účinkoch vyvlastnenia, ku ktorému v danom prípade došlo. V dôsledku porušenia celého radu ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov nemohlo mať vyvlastnenie predpokladaný právny účinok (vyvlastňované nehnuteľnosti nemohli prejsť do vlastníctva štátu). Štát nemohol nehnuteľnosti nadobudnúť ani právnym titulom vydržania, lebo neboli splnené zákonné predpoklady vyplývajúce z § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Keďže štátu nikdy nepatrilo ich vlastníctvo, nemohla mať k nim Stavoinvesta, š.p. právo hospodárenia a nehnuteľnosti nemohli neskôr prejsť do vlastníctva Mesta Nitra podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí. Skutočnosť, že hospodárska zmluva uzatvorená medzi Mestským úradom Nitra (bez právnej subjektivity) a Mestom Nitra je absolútne neplatná, vedie k záveru, že Mesto Nitra nikdy nemohlo byť dobromyseľné v tom, že je vlastníkom predmetu sporu. Navrhovatelia sa v ďalšom dotkli problematiky procesnej prípustnosti návrhu

v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. a uviedli, že v potrebnej miere preukázali naliehavosť ich právneho záujmu na požadovanom určení. Zdôraznili, že v konaní sa v podstate domáhali určenia vlastníctva a popierali vlastníctvo subjektu zapísaného v katastri nehnuteľností. Určovací návrh je v týchto prípadoch prípustný. Podľa ich presvedčenia na tom nič nemôže zmeniť argumentácia súdov, že išlo o hraničný prípad vzťahu Občianskeho zákonníka (lex generalis) a reštitučných predpisov (lex specialis), v ktorom sa navrhovatelia po nevyužití prostriedkov v zmysle špeciálnej právnej úpravy už nemohli domáhať ochrany svojich práv v zmysle všeobecného právneho predpisu. Z týchto dôvodov navrhovatelia žiadali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, alebo zmenil tak, že ich návrhu vyhovie.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že tento opravný prostriedok navrhovateľov je procesne neprípustný. Podľa jeho názoru im nebola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a postup odvolacieho súdu bol v úplnom súlade s § 214 ods. 1 a 2 O.s.p. So zreteľom na to nepovažoval za potrebné vyjadriť sa k ďalším dovolacím námietkam navrhovateľov. Pre prípad, že by dovolací súd pristúpil k posúdeniu ich námietok aj z vecného hľadiska, odporca poukázal na svoje skoršie vyjadrenia v tejto veci. Vzhľadom na procesnú neprípustnosť dovolania navrhol, aby ho dovolací súd odmietol. Vo vyjadrení k dovolaniu zároveň požiadal o priznanie náhrady trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Prípustnosť dovolania navrhovateľov z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva. Napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p.

Vzhľadom na § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež obsah dovolania najvyšší súd pristúpil aj k posúdeniu, či žalovanou podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba uviesť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je predmet konania významný,

preto ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999 a R 34/1995). Rovnako ale treba uviesť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá samo tvrdenie účastníka (resp. jeho subjektívny názor) o existencii niektorej z predmetných procesných väd; rozhodujúcim je výlučne iba záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. navrhovatelia nenamietali a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

1. Navrhovatelia tvrdia, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. c/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – viď napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

1.1. Dovolatelia za procesný postup súdu, ktorým im podľa ich názoru mala byť odňatá možnosť pred súdom konať, označujú to, že odvolací súd na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie.

Na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu dovolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, c/ to vyžaduje

dôležitý verejný záujem (§ 214 ods. 1 O.s.p.). V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.).

Z ustanovení § 214 ods.1 a 2 O.s.p. vyplýva, že (len) v prípadoch uvedených v § 214 ods.1 O.s.p. je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie, v ostatných prípadoch však môže rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania. O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p., bude nariadené odvolacie pojednávanie, rozhoduje odvolací súd sám.

V danom prípade: a/ odvolací súd dospel k záveru, že netreba zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ nejde o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a c/ nariadenie odvolacieho pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem.

Navrhovatelia argumentujú tým, že v preskúmvanej veci povinnosť nariadiť pojednávanie vyplývala z § 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p., lebo predmetom konania je nehnuteľnosť pod nákupným obchodným strediskom neďaleko centra Nítry, a tak sa konanie týka veľkého množstva ľudí.

Občiansky súdny poriadok nedefinuje, čo treba považovať za dôležitý verejný záujem. Posúdenie tejto otázky závisí vždy od individuálnych okolností prejednávanej veci a z nich vychádzajúcej úvahy súdu. Pod dôležitým verejným záujmom treba podľa dôvodovej správy k ustanoveniu § 214 O.s.p. rozumieť medziiným záujem, ktorý sa týka väčšieho okruhu osôb (napríklad územného celku alebo obce).

Navrhovateľmi namietaná okolnosť (situovanie predmetu sporu) nemení nič na samej podstate veci, teda na tom, že tu ide o typický spor v súkromnoprávnom vzťahu, kde stoja oproti sebe dve procesné strany, pričom jedna z nich (navrhovatelia) sa domáha určenia, že predmet konania patrí do dedičstva po jej právnych predchodcoch, čím zároveň popiera, že účastník na druhej procesnej strane (odporca) má k predmetu sporu (spolu)vlastnícke právo. Sama otázka (spolu)vlastníctva, odstránenia spornosti ktorej sa navrhovatelia domáhajú, sa netýka ani územného celku ani obce. Uvedená otázka bezprostredne nedopadá ani na obyvateľov Mesta Nitra – či už má byť predmet sporu v konečnom dôsledku vo vlastníctve niekoľkých fyzických osôb, alebo obchodnej spoločnosti, nič to nemení na tom, že stále pôjde o vlastníctvo súkromnoprávneho subjektu.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu zodpovedal § 214 O.s.p. a nemal za následok procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

1.2. Navrhovatelia v dovolaní namietajú, že v danom prípade okolnosti prejednávanej veci vyžadovali, aby odvolací súd vo výroku svojho rozsudku vyslovil prípustnosť dovolania; odvolaciemu súdu vytýkajú, že nereagoval na ich požiadavku, aby podľa § 238 ods. 3 O.s.p. vyslovil prípustnosť dovolania.

V zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Za rozhodnutie odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu treba považovať také rozhodnutie, ktoré rieši doposiaľ nenastolenú alebo v iných súvislostiach prezentovanú a právne riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný z hľadiska všeobecnej rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky, teda významovo presahuje rámec konkrétne prejednávanej veci a netýka sa len vyriešenia v nej nastolených individuálnych otázok, ale má všeobecný a zásadný dopad na právne posudzovanie prípadov podobnej povahy. Z tohto hľadiska má rozhodnutie odvolacieho súdu zásadný význam spravidla vtedy, ak rieši takú právnu otázku, ktorá judikatúrou vyšších súdov nebola dosiaľ riešená alebo výklad ktorej v judikatúre týchto súdov nie je ustálený, alebo ak odvolací súd posúdil určitú právnu otázku inak, než je riešená v konštantnej judikatúre vyšších súdov a rozhodnutie odvolacieho súdu predstavuje v tomto smere odlišné riešenie tejto právnej otázky.

Dovolací súd bez toho, aby sa vyjadroval k tomu, či navrhovateľmi nastolené otázky (1. či konkrétne vyvlastňovacie rozhodnutie malo účinky, 2. či možno nadobudnúť vlastníctvo k veci, ktorej sa vyvlastnenie netýkalo, 3. či možno nadobudnúť vlastníctvo na základe neplatného úkonu, 4. či obec môže nadobudnúť vlastníctvo podľa zákona č. 138/1991 Zb.

o majetku obcí, 5. či konkrétne mesto mohlo nadobudnúť vlastníctvo vydržaním) majú takúto povahu a opodstatňovali vyslovenie prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 3 O.s.p., zdôrazňuje, že oprávnenie vysloviť prípustnosť dovolania proti svojmu rozsudku patrí výlučne odvolaciemu súdu. Ak odvolací súd prípustnosť dovolania vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku nevyslovil, dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či ide o vec zásadného právneho významu; v tomto smere je dovolací súd viazaný názorom odvolacieho súdu. Dovolací súd dodáva, že možnosť odvolacieho súdu vysloviť prípustnosť dovolania proti svojmu rozsudku nie je závislá na návrhu účastníka. Ak účastník konania návrh na vyslovenie prípustnosti dovolania podá, odvolací súd nie je povinný ho akceptovať.

Navrhovateľmi namietaný postup odvolacieho súdu mal oporu v § 238 ods. 3 O.s.p. a nevedol k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p.

1.3. Existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. vyvodzujú navrhovatelia tiež z toho, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je (podľa ich názoru) nepreskúmateľný.

Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní dosiaľ nikdy (v žiadnej ním prejednávanej veci) nepovažoval uvedený judikát za „prekonaný“ a vždy dôsledne a bezvýnimočne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013.). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva tiež z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009,

1 Cdo 181/2010, 2 M Cdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 2X., 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011 a 7 Cdo 109/2011).

Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 uviedol, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Pre úplnosť – na doloženie pretrvávajúcej aktuálnosti právnych záverov najvyššieho súdu zaujatých v preskúmvanej veci – dovolací súd uvádza, že ústavný súd uznesením z 22. januára 2014 sp. zn. I. ÚS 14/2014 odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 10. januára 2013 sp. zn. 3 Cdo 74/2012 (založenému aj na závere, že nepreskúmateľnosť nezakladá procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.) s tým, že „nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné toto rozhodnutie označiť za nezlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou ustanovenými princípmi súdneho rozhodovania“.

2. Dovolatelia namietajú aj existenciu tzv. inej (v § 237 O.s.p. neuvedenej) procesnej vady majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci. Dovolací súd preto poznamenáva, že procesná vada tejto povahy je síce relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), prípustnosť dovolania ale nezakladá. So zreteľom na obsah dovolania uvádza nasledovné:

Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011).

Nevykonanie určitého dôkazu (nevyhovenie návrhu účastníka, aby súd vykonal ten – ktorý dôkaz) môže mať za následok neúplnosť skutkových zistení vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno

vyvodit', že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné (vid' R 125/1999, R 6/2000).

V prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania (vid' viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

Ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, to ale samo o sebe nezakladá prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

3. V dovolaní sa namieta aj nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolatelia spochybňujú správnosť záverov odvolacieho súdu v otázkach právnych účinkov vyvlastnenia, ku ktorému došlo v minulosti, nadobudnutia sporných nehnuteľností štátom a Mestom Nitra. Osobitne namietali nesprávnosť právneho posúdenia v otázke procesnej prípustnosti ich určovacieho návrhu (§ 80 písm. c/ O.s.p.) a záver súdov, že nepreukázali naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (vid' R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Keďže navrhovatelia tento dovolací dôvod uplatnili v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnuté rozhodnutie posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov; nezaoberal sa preto ani správnosťou

právných záverov odvolacieho súdu o účinkoch navrhovateľmi uvádzaného vyvlastnenia, o možnostiach nadobudnutia vlastníctva inými subjektmi v čase po vyvlastnení, ale ani o vzájomnom vzťahu všeobecnej a osobitnej právnej úpravy. Treba dodať, že aj záver súdu o osvedčení alebo neosvedčení existencie naliehavého právneho záujmu (§ 80 písm. c/ O.s.p.), spadá do rámca právneho posudzovania vecí, v dôsledku čoho aj vtedy, keď je (prípadne) tento záver súdu nesprávny, nezakladá jeho nesprávnosť procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., a teda ani prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia.

4. Vzhľadom na to, že v konaní nedošlo k procesnej vade namietanej navrhovateľmi (§ 237 písm. f/ O.s.p.) ani k iným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. a prípustnosť ich dovolania nevyplýva z § 238 O.s.p., najvyšší súd odmietol procesne neprípustné dovolanie navrhovateľov podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

5. V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Odporca podal návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a požadované trovy vyčíslil. Dovolací súd priznal odporcovi náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokátskej kancelárie, ktorá ho zastupovala, za jeden úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu navrhovateľov [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za vyššie uvedený úkon právnej služby (vyjadrenie k dovolaniu) určil najvyšší súd podľa § 10 ods. 1 vyhlášky vo výške 1 289,73 €, čo s náhradou za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (7,63 €) a 20% DPH (259,47 €) predstavuje spolu 1 556,83 €.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. februára 2014

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková